

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАҒЫ ОҚУ САБАҚТАРЫНДА ЖОБАЛАУ ТӘСІЛІН ИНТЕГРАЦИЯЛАУ: ШЫҒАРМАШЫЛЫҚҚА БАҒЫТТАЛҒАН ТӘЖІРИБЕ

Рулыелі Сымбат Мұхитқызы¹, Уристанбекова Гулбану Кауасовна²,
Жорабекова Айнур Назимбековна³

¹Магистрант, ²п.ғ.к., аға оқытушы, ³ PhD, қауымдастырылған профессор,
Техникалық мамандықтар бойынша шетел тілі кафедрасының меңгерушісі

^{1,2}Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық
университеті Бастауышта оқыту әдістемесі кафедрасы, Шымкент/Қазақстан.

³М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті,
Шымкент/Қазақстан.

¹ORCID: 0009-0003-7174-9721, e-mail: rulyyel@mail.ru

²ORCID: 0000-0002-7584-2662, e-mail: uristenbekovagulbanu@gmail.com

³ORCID: 0000-0003-2697-8077, email: ainur.zhorabekova@aeuzov.edu.kz

Аңдатпа

Бұл мақалада бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына жобалау тәсілін интеграциялаудың шығармашылық қабілеттерді дамытуға әсері эмпирикалық тұрғыда зерттеледі. Зерттеудің негізгі мақсаты – жобалық оқытудың бастауыш жасындағы білім алушылардың түпнұсқалық, икемділік, идеялар саны және деталізация сияқты шығармашылық көрсеткіштеріне ықпалын анықтау. Зерттеу квази-эксперименттік дизайнда жүргізіліп, 52 оқушы (эксперименттік және бақылау топтары) қатыстырылды. Алты апта бойы эксперименттік топқа оқу сабақтарында арнайы жобалық тапсырмалар енгізілді. Деректер pre-test және post-test форматында жиналып, SPSS бағдарламасы арқылы талданды. Нәтижелер жобалау тәсілінің шығармашылық қабілеттерді айтарлықтай арттыратынын көрсетті: барлық көрсеткіштер бойынша өсім $p < 0.001$ деңгейінде статистикалық маңызды болды, ал Cohen's d әсер күшінің жоғары екенін дәлелдеді.

Сонымен қатар, оқушылардың оқу мотивациясы да айтарлықтай көтеріліп, шығармашылық пен мотивация арасында ортадан жоғары корреляция анықталды ($r=0.57$). Жалпы нәтижелер жобалау тәсілі бастауыш білім беруде шығармашылықты, танымдық белсенділікті және оқу мотивациясын дамытуда өте тиімді педагогикалық әдіс екенін дәлелдейді.

Кілт сөздер: жобалау тәсілі, бастауыш білім, шығармашылық қабілет, оқу мотивациясы, квази-эксперимент, жобалық оқыту, оқу әрекеті.

	Received 04 December 2025. Accepted 30 December 2025.
<i>Corr. Author</i>	Рулыелі С.М., e-mail: rulyyel@mail.ru
<i>For citation:</i>	Rulyeli S.M., Uristenbekova G.K., Zhorabekova A.N. (2025). Integration of Project-Based Approach in Primary School Lessons: A Creativity-Oriented Experience. <i>Ilim</i> 46(4).42-64.

Kipicne

Қазіргі таңда бастауыш білім беру жүйесі оқушылардың танымдық қабілеттерін дамытумен қатар, олардың шығармашылық әлеуетін қалыптастыруды басты мақсаттардың бірі ретінде қарастырады. Қазақстандағы жаңартылған білім беру мазмұны бұл бағыттағы талаптарды күшейтіп, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын, зерттеушілік дағдыларын, проблемаларды шешу қабілетін дамытуға бағытталған. Осы тұрғыдан алғанда, бастауыш сыныптағы оқу пәндеріне инновациялық педагогикалық тәсілдерді енгізу қажеттілігі артып отыр. Сол тәсілдердің бірі – жобалау әдісі (project-based learning), ол оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуын, шығармашылық тапсырмалар арқылы білімді меңгеруін және ақпаратпен өздігінен жұмыс істеу дағдыларын дамытуды көздейді.

Жобалау тәсілі ХХ ғасырдың басынан бері прогрессивті педагогика теорияларында ерекше орын алып келеді. Дж.Дьюи, Э.Килпатрик, Л.С.Выготский, Ж.Пиаже, Дж. Брунер сияқты ғалымдар жобалық жұмыстың бала дамуына әсерін дәлелдеп, оқу іс-әрекетінің белсенді формаларын қолдаған. Бүгінгі таңда жобалау тәсілі әлем елдерінің білім беру бағдарламаларында кеңінен қолданылып, оқушының дербестігін, ынтасын, рефлексиясын дамытуға бағытталған тиімді құрал ретінде танылып отыр. Қазақстан Республикасының бастауыш білім стандарты да оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға, зерттеушілік әрекетке баулуға, алған білімін өмірмен байланыстыруға ерекше назар аударады. Алайда оқу сабақтарында жобалау тәсілін жүйелі қолдану әлі де болса бірқатар қиындықтарға ие: мұғалімдердің әдістемелік дайындықтарының жеткіліксіздігі, сабақ уақытының шектеулігі, оқу бағдарламасының мазмұнын жобалық жұмыстармен үйлестірудегі әдістемелік қиындықтар және бағалау жүйесінің жеткілікті дамымауы.

Осы мәселелерді ескере отырып, жобалау тәсілін бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына тиімді интеграциялаудың маңыздылығы арта түсуде. Бұл тәсіл оқушылардың шығармашылық әрекетін дамыта отырып,

олардың мәтінмен жұмыс жасау, ақпаратты талдау, өзіндік пікір қалыптастыру дағдыларын жетілдіреді. Оқу сабақтарында жобалау әрекетін қолдану оқушылардың тек мазмұнды меңгеруіне ғана емес, сонымен қатар өз бетінше зерттеу жүргізуіне, әртүрлі дереккөздермен жұмыс істеуіне, топ ішінде ынтымақтаса әрекет етуіне мүмкіндік береді. Бұл процестер бастауыш жастағы балалардың тұлғалық дамуына, оқу мотивациясының артуына және шығармашылық әлеуетінің кеңеюіне тікелей ықпал етеді.

Зерттеудің мақсаты: Бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына жобалау тәсілін интеграциялау арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін, оқу мотивациясын және мәтінмен жұмыс жасау дағдыларын тиімді дамыту жолдарын анықтау және тәжірибелік тұрғыда негіздеу.

Зерттеу міндеттері:

1. Бастауыш сыныптағы оқу сабақтарының теориялық-әдіснамалық негіздерін қарастыру.
2. Жобалау тәсілінің мәнін, құрылымын және бастауыш буында қолдану ерекшеліктерін талдау.
3. Оқу сабақтарына жобалау тәсілін кіріктірудің мүмкіндіктері мен тиімділігін айқындайтын ғылыми еңбектерге шолу жасау.

Жобалау тәсілін тиімді енгізу оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, олардың оқу материалын терең comprehension негізінде меңгеруін қамтамасыз етеді. Оқушы өзін пәндік материалдың пассивті қабылдаушысы емес, белсенді зерттеушісі және шығармашыл орындаушысы ретінде сезінеді. Бұл – білім беру психологиясында intrinsic motivation деп аталатын ішкі ынтаның қалыптасуына ықпал ететін маңызды факторлардың бірі. Жобалық тапсырмалар мәтінді талдау, кейіпкерді зерттеу, оқиға желісін қайта құру, авторға балама шешім ұсыну, шығармашылық кітапша немесе постер дайындау сияқты әрекеттер арқылы оқушының сыни және шығармашылық ойлауын дамытады. Мұндай тапсырмалар бастауыш мектептің оқу пәндерінің мазмұнымен табиғи түрде үйлесіп, оқушының ойлау құрылымына сәйкес келеді.

Сонымен бірге, жобалау тәсілінің бастауышта тиімді қолданылуын эмпирикалық тұрғыдан дәлелдеу қажеттілігі туындайды. Осы зерттеу оқу сабақтарында жобалау әдісін қолданудың оқушылардың шығармашылық қабілеттеріне әсерін тәжірибелік түрде анықтауды көздейді. Мұндай зерттеу тек теориялық негіздеумен шектелмей, нақты практикада қол жеткізілген нәтижелерді ғылыми талдау арқылы бағалау үшін маңызды.

Бұл мақсатта оқушылардың шығармашылық қабілеттерін, мотивациялық деңгейін және оқу белсенділігін өлшейтін сауалнамалар, бақылау парақтары мен шығармашылық тапсырмалар нәтижелері SPSS бағдарламасы арқылы өңделіп, жобалау тәсілінің тиімділігі статистикалық тұрғыдан тексерілетін болады.

Зерттеудің өзектілігі – қазіргі заманауи бастауыш мектептің алдында тұрған басты міндеттердің бірі: оқушыны тек білім алушы емес, шығармашыл тұлға ретінде қалыптастыру қажеттілігінен туындайды. Қоғам дамуы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды өсуімен ерекшеленетіндіктен, ерте жастан шығармашылықпен ойлайтын, жаңа идеялар ұсына алатын, ақпаратты талдайтын, түрлі жағдайларға бейімделе алатын тұлғаны қалыптастыру – стратегиялық міндет. Осы тұрғыда жобалау тәсілінің бастауыш сыныптағы рөлі ерекше.

Жалпы алғанда, бұл зерттеу бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына жобалау тәсілін интеграциялаудың теориялық негіздерін айқындап қана қоймай, оның оқушылар шығармашылығына нақты әсерін эмпирикалық түрде дәлелдеу арқылы педагогикалық практикаға ғылыми негізделген ұсыныстар ұсынуды мақсат етеді.

Зерттеу сұрағы: Жобалау тәсілін бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына тиімді интеграциялау оқушылардың шығармашылық қабілеттерін, оқу мотивациясын және мәтінді түсіну дағдыларын қалай дамытады?

Әдебиетке шолу

Жобалау тәсілі қазіргі бастауыш білім беру жүйесінде оқушылардың танымдық белсенділігі мен шығармашылық мүмкіндіктерін дамытудың тиімді құралы ретінде кеңінен қарастырылуда. Бұл әдіс оқушының білімді дайын күйінде қабылдауынан гөрі, оны өз бетімен іздену, зерттеу және тәжірибеде қолдану арқылы меңгеруіне бағытталады. Осыған байланысты бастауыш сыныптың оқу сабақтарына жобалау әрекетін енгізу – оқыту үдерісін жаңғыртудың маңызды жолдарының бірі болып табылады. Қасенова (2023: 15–19) жобалық жұмыстың ерте жастан бастап қолданылуы баланың жеке қабілетін ашуға және оқу әрекетіне қызығушылығын арттыруға ықпал ететінін атап өтеді.

Жобалау жұмысының негізгі ерекшелігі – оқушының оқу материалымен белсенді түрде әрекеттесуін қамтамасыз ету. Оқушылар тапсырманы орындау барысында идея ұсынады, ақпарат іздейді, талдау

жасайды, өз шешімін негіздейді. Мұхамедияров (2022: 71–73) жобалық оқыту бастауыш жастағы оқушының қиялын, логикалық ойлауын және шығармашылық икемін күшейтетінін көрсетеді.

Жобалау әдісінің теориялық бастауын Дж. Дьюи мен В. Килпатрик еңбектерінен көруге болады. Бұл ғалымдар жобалық әрекетті оқытуды тұлғалық дамытуға бағыттайтын маңызды әдіс ретінде қарастырған. Л.С. Выготскийдің мәдени-тарихи теориясы да оқушының әрекет арқылы білімді меңгеруі қажеттігін негіздеп, жобалау тәсілінің психологиялық алғышарттарын айқындайды. Осы теориялар негізінде жоба әдісін бастауыш сыныптағы оқылым сабақтарымен кіріктіре қолдану мәтінді терең түсінуге, ақпаратты салыстырып, жалпылау дағдыларының дамуына мүмкіндік береді (Поляков 2021: 103–109).

Жобалау тәсілінің оқу дағдысын дамытудағы маңызын көптеген ғалымдар атап өтеді. Байтілеуова (2020: 44–46) жобалық тапсырмалар мәтінмен жұмыс істеу, ақпаратты іріктеу, құрылымдау және интерпретациялау қабілеттерін қалыптастыруда тиімді екенін көрсетеді. Профессор Ф. Оразбаева анықтамасындағыдай, оқылым дағдысы – мәтіннің мазмұнын түсіну және қажетті ақпаратты дұрыс қолдану. Жобалық әрекет дәл осы дағдыларды дамытудың қолайлы ортасын қалыптастырады, себебі оқушы мәтінмен жұмыс істей отырып, оны өзінің жобалық идеясына сай талдайды және қолданады (Оразбаева 2019: 69–75).

Жобалау тәсілін қолдану оқу мотивациясын арттыратын факторлардың бірі ретінде де қарастырылады. Аграновіч және әріптестері (2019: 95–107) зерттеулерінде жобалық тапсырмалар оқушының оқу мақсатына бағытталған әрекетін жандандырып, ішкі ынтасын күшейтетінін көрсетілген. Жоба барысында оқушылар нақты нәтижеге қол жеткізуге ұмтылады, бұл оқу процесін мағыналы етеді.

Жобалық жұмыстың тиімді жүзеге асуы үшін уақытты дұрыс жоспарлау дағдыларының маңызы зор. Ягудова (2023: 86–89) тайм-менеджментті оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың негізгі элементі ретінде қарастыра отырып, оқушының уақытты бөліп үйренуі оның оқу сапасына тікелей әсер ететінін айтады. Лукашенко (2024) бастауыш мектеп оқушыларының уақытты басқаруды меңгеруі — олардың өзін-өзі реттеуіне, оқу мен ойын арасындағы тепе-теңдікті сақтай алуына ықпал ететінін анықтайды.

Аболенина (2016: 3–5) бастауыш сынып оқушылары үшін уақытты жоспарлау тек оқу әрекетін оңтайландыру ғана емес, сонымен қатар

ұқыптылық, дәлдік және мақсатты әрекет секілді тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруға бағытталғанын көрсетеді. Ал Субраманиан (2016: 6–15) уақытты басқару адамның өзін-өзі ұйымдастыруын күшейтіп, өмірлік дағдылардың дамуына ықпал ететінін атап өтеді.

Қазақстандық зерттеушілер – Н.Д. Хмель, Т.М. Баймолдаев, Ж.Б. Өмірбекова, А.А. Жайтапова, З.А. Исаева сынды педагогтар – білім беру үдерісінде жобалау тәсілін қолданудың тиімді жақтарын: оқу әрекетін басқару, функционалдық сауаттылықты қалыптастыру, оқушының дербестігін арттыру мәселелері тұрғысынан қарастырады.

Эксперимент

Бұл зерттеу бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына жобалау тәсілін жүйелі енгізудің оқушылар шығармашылық деңгейіне әсерін анықтауға бағытталғандықтан, ғылыми тұрғыда ең тиімді әдістердің бірі болып саналатын квази-эксперименттік дизайн таңдап алынды. Мұндай дизайн білім беру жағдайына өте қолайлы, себебі сыныптарды кездейсоқ іріктеу мүмкін емес, әрбір сынып өз табиғи қалпында зерттеуге енгізіледі. Осыған байланысты зерттеу екі параллель 3-сыныптың қатысуымен жүзеге асырылды. Олардың бірі эксперименттік топ ретінде, екіншісі бақылау тобы ретінде белгіленді. Эксперименттік топқа жобалау тәсілі жүйелі түрде қолданылатын арнайы интервенция енгізілді, ал бақылау тобы дәстүрлі оқыту әдістерін жалғастырды. Бұл тәсіл жобалау әдісінің нақты әсерін анықтауға мүмкіндік береді, себебі топтар арасындағы негізгі айырмашылық — тек интервенцияның болуы немесе болмауы.

Зерттеуге барлығы 52 оқушы қатысты. Эксперименттік топта 26 оқушы, бақылау тобында да 26 оқушы болды. Жас ерекшеліктері бойынша барлық оқушылар 8–9 жас аралығында. Жыныстық құрамы да бір-біріне ұқсас болды: эксперименттік топта 13 ұл және 13 қыз, бақылау тобында 14 ұл және 12 қыз. Оқушылардың жалпы академиялық үлгерімдері, отбасылық және әлеуметтік жағдайлары да бірдей деңгейде екені зерттеу алдында мектеп әкімшілігі ұсынған ақпарат арқылы нақтыланды. Бұл бастапқы теңдік интервенция нәтижелерін әділ бағалауға мүмкіндік береді. Төменде зерттеу қатысушылары туралы кесте көрсетілген:

Кесте. Зерттеу қатысушыларының жалпы сипаттамалары

Көрсеткіш	Эксперименттік	Бақылау	Жалпы (N=52)
-----------	----------------	---------	--------------

	топ (n=26)	тобы (n=26)	
Жасы	8–9 жас	8–9 жас	8–9 жас
Жынысы	13 ұл / 13 қыз	14 ұл / 12 қыз	27 ұл / 25 қыз
Үлгерім деңгейі	Орташа	Орташа	Ұқсас
Әлеуметтік жағдай	Орта деңгей	Орта деңгей	Ұқсас
Бастапқы шығармашылық орташа балы	3.14	3.18	Айырмашылықсыз

Зерттеу 6 апта көлемінде жүргізілді. Бұл кезең жобалау тәсілінің оқушыларға әсерін байқауға жеткілікті уақыт болып есептеледі. Интервенцияға дейін барлық қатысушылар шығармашылық қабілеттер шкаласы мен оқу мотивациясы шкаласы бойынша бастапқы тестілеуден өтті. Бастапқы тестілеу (pre-test) нәтижелері екі топтың зерттеу алдындағы шығармашылық деңгейі мен мотивациялық жағдайы салыстырмалы түрде тең екенін көрсетті. Интервенция кезеңінде эксперименттік топтың оқу сабақтары арнайы жоспарланған жобалық жұмыстармен толықтырылып отырды. Әр аптада екі оқу сабағы жобалау тәсіліне негізделген тапсырмалар арқылы ұйымдастырылды. Сабақ барысында оқушылар мәтін бойынша зерттеу жасап, өз идеяларын ұсынып, топтық жұмыс жүргізіп, нәтижесінде шығармашылық өнім дайындауға бағытталған.

Интервенцияның негізгі мазмұны бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктеріне бейімделген жобалық жұмыстардан тұрды. Олардың қатарында «Кейіпкер портфолиосы», «Авторлық шағын кітапша», «Оқиға желісінің картасы», «Мәтін бойынша зерттеу сұрағы», «Балама финал» сияқты тапсырмалар болды. Бұл жобалар оқушылардың мәтінді талдау, негізгі және қосымша ақпаратты ажырату, шығармашылық шешім ұсыну, визуализация жасау сияқты дағдыларын дамытуға бағытталды. Мұғалімнің рөлі бақылаушыдан гөрі фасилитатор ретінде көрініп, оқушылардың шығармашылық еркіндігін сақтауға мүмкіндік жасалды.

Зерттеуде қолданылған өлшеу құралдары бірнеше компоненттен тұрады. Олардың бірі — шығармашылық қабілеттерді бағалау шкаласы. Бұл шкала Ликерттің 1–5 балдық жүйесіне негізделген және шығармашылықтың негізгі критерийлерін қамтыды: түпнұсқалық, икемділік, идеялар саны, деталізация, логикалық байланыстылық. Әр

оқушының жұмысы осы критерийлер бойынша бағаланды. Екінші құрал — оқу мотивациясының деңгейін анықтайтын шкала болды. Бұл шкала оқушылардың ішкі және сыртқы мотивациясын, сабаққа қызығушылығын, эмоционалды қатысуын өлшеуге бағытталды. Үшінші құрал ретінде мұғалімдерге арналған бақылау парағы қолданылды. Бұл парақта оқушының топтағы белсенділігі, жаңа идея ұсыну жиілігі, тапсырманы орындау кезіндегі ынтасы, бірлескен әрекетке қосқан үлесі тіркеліп отырды. Сонымен қатар, жобалық жұмыстарды бағалау үшін арнайы рубрика жасалды. Рубрикада жобаның идеялық жаңалығы, құрылымдық дұрыстығы, визуалдық элементтердің қолданылуы, тақырыппен сәйкестігі және презентация сапасы бағаланды.

Зерттеу үш кезеңнен тұрды. Бірінші кезең — бастапқы өлшеу. Бұл кезеңде барлық оқушылар шығармашылық пен мотивация бойынша тест тапсырып, мұғалім бақылау парағын толтырды. Екінші кезең — интервенцияның жүзеге асуы. Бұл кезеңде 6 апта бойы эксперименттік топ жобалық тапсырмалар арқылы оқытылды. Үшінші кезең — қорытынды өлшеу. Эксперимент аяқталған соң, дәл сол шкалалар қайта қолданылып, нәтижелер SPSS бағдарламасына енгізілді.

SPSS бағдарламасында бірнеше статистикалық әдіс қолданылды. Алдымен барлық шкалалардың ішкі сенімділігі Cronbach's Alpha коэффициенті арқылы тексерілді. Көрсеткіштер 0.70-тен жоғары болған жағдайда шкалалар сенімді деп танылды. Одан кейін деректерге дескриптивті статистика жасалды: орташа мәндер, стандартты ауытқулар, минимум және максимум көрсеткіштері анықталды. Интервенцияның эксперименттік топқа әсерін бағалау үшін Paired Sample T-test қолданылды. Бұл тест эксперименттік топтың pre-test және post-test нәтижелерінің айырмашылығын көрсетеді. Егер p-мәні 0.05-тен төмен болса, интервенция тиімді деп есептелді. Сонымен қатар, екі топтың post-test нәтижелерін салыстыру үшін Independent Samples T-test жасалды. Бұл тест интервенцияның бақылау тобына қарағанда эксперименттік топқа қаншалықты әсер еткенін анықтауға мүмкіндік берді.

Шығармашылық пен мотивация арасындағы байланысты анықтау үшін Pearson корреляция коэффициенті есептелді. Бұл көрсеткіш екі айнымалы арасындағы статистикалық байланыс күшін айқындады. Сонымен бірге интервенцияның әсер күшін анықтау үшін Cohen's d көрсеткіші есептелді. Оның төмен мәні — аз әсер, орташа мәні —

орташадан жоғары әсер, ал жоғары мәні — күшті әсер деп интерпретацияланды.

Зерттеу барысында этикалық талаптар қатаң сақталды. Зерттеу басталмас бұрын ата-аналардан және мектеп әкімшілігінен ресми рұқсат алынды. Оқушылардың аты-жөні көрсетілмей, барлық деректер шифрланып өңделді. Зерттеу оқушылардың психологиялық жағдайына зиян келтірмейтін, олардың оқу процесіне кедергі жасамайтын форматта ұйымдастырылды.

Зерттеудің белгілі бір шектеулері де болды. Интервенцияның ұзақтығы салыстырмалы түрде қысқа — 6 апта ғана. Егер интервенция ұзақ мерзімді жүргізілсе, нәтиже одан да жоғары болуы ықтимал. Екінші шектеу — топтардың кездейсоқ іріктелмеуі. Табиғи сыныптар қолданылғандықтан, кейбір айырмашылықтар толық жойылмауы мүмкін. Үшінші шектеу — мұғалім факторына байланысты. Экспериментті жүргізген мұғалімнің кәсіби деңгейі, шығармашылыққа көзқарасы және оқыту стилі нәтижеге ықпал етуі мүмкін. Дегенмен бұл шектеулер зерттеудің жалпы нәтижелеріне айтарлықтай зиян келтірмейді, өйткені барлық процедуралар бірізді түрде және әдістемелік талаптарға сай орындалды.

Осылайша, зерттеу әдістері кешенді, көпқырлы және ғылыми талаптарға сай ұйымдастырылды. Қолданылған тәсілдер жобалау әдісінің оқу пәндеріне ықпалын дәл анықтауға мүмкіндік берді. SPSS арқылы алынған сандық деректер зерттеу нәтижелерін объективті және дәл бағалауға ықпал етті.

Нәтижелер және талдау

Зерттеу нәтижелері жобалау тәсілін бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына енгізудің оқушылардың шығармашылық қабілеттеріне, оқу мотивациясына және бірлескен жұмыс дағдыларына әсерін кешенді түрде көрсетеді. Деректер SPSS бағдарламасына енгізіліп, бастапқы (pre-test) және қорытынды (post-test) өлшемдер арасындағы айырмашылықтар толық статистикалық өңдеуден өтті. Алдымен барлық шкалалардың сенімділігі Cronbach's Alpha көрсеткішімен тексерілді. Шығармашылық шкаласының сенімділігі $\alpha = 0.82$, ал оқу мотивациясы шкаласының сенімділігі $\alpha = 0.79$ болды. Бұл мәндер зерттеуде қолданылған құралдардың ішкі үйлесімділігі жоғары екендігін дәлелдейді. Мұндай сенімділік деңгейі алынған нәтижелердің дәлдігін күшейтеді.

Шығармашылық қабілеттер бойынша алынған бастапқы деректер эксперименттік және бақылау топтары арасында айтарлықтай айырмашылық жоқ екенін көрсетті. Бұл интервенцияның бастапқы жағдайы екі топ үшін тең екенін және интервенция тиімділігін әділ салыстыруға мүмкіндік беретінін дәлелдейді. Төмендегі кестеде екі топтың pre-test көрсеткіштері берілген.

Кесте 2. Эксперименттік және бақылау топтарының шығармашылық pre-test көрсеткіштері

Көрсеткіштер	Эксперименттік топ (n=26)	Бақылау тобы (n=26)	p-мәні
Түпнұсқалық	3.12	3.09	0.74
Икемділік	3.22	3.18	0.68
Идея саны	3.08	3.15	0.57
Детализация	3.16	3.18	0.81
Жалпы орташа балл	3.14	3.18	0.62

Кестеде көрсетілгендей, p-мәндері ($p > 0.05$) барлық көрсеткіштер бойынша екі топ арасында бастапқыда статистикалық айырмашылық жоқ екенін білдіреді. Демек, интервенцияның әсерін анықтауда бастапқы теңдік сақталды. Ал интервенция аяқталғаннан кейінгі post-test нәтижелері айтарлықтай өзгеше көрініс берді. Эксперименттік топтың шығармашылық қабілеттерінің барлық критерийлері бойынша өсу байқалды, ал бақылау тобында өзгеріс өте аз немесе мүлдем байқалмады.

Эксперименттік топта түпнұсқалық көрсеткіші 3.12-ден 4.01-ге дейін, икемділік 3.22-ден 4.18-ге дейін, идеялар саны 3.08-ден 4.22-ге дейін, ал детализация 3.16-дан 4.15-ке дейін көтерілді. Бұл өсім SPSS арқылы жүргізілген paired samples t-test нәтижелерінде $p < 0.001$ болып шықты, яғни айырмашылықтың статистикалық тұрғыда өте маңызды екенін көрсетеді. Ал бақылау тобында көрсеткіштердің орташа өсімі 0.10–0.18 аралығында ғана болды және барлық p-мәндері 0.05-тен жоғары болды, яғни статистикалық тұрғыдан маңызсыз.

Екі топтың post-test нәтижелерін салыстыру үшін independent samples t-test жасалды. Нәтиже эксперименттік топтың шығармашылық қабілеттерінің бақылау тобына қарағанда айтарлықтай жоғары екенін

көрсетті ($p = 0.000$). Бұл жобалау тәсілінің тиімділігін нақты дәлелдейді. Алынған нәтижелер төмендегі кестеде көрсетілген.

Кесте 3. Post-test нәтижелерінің топтар арасындағы салыстырмасы

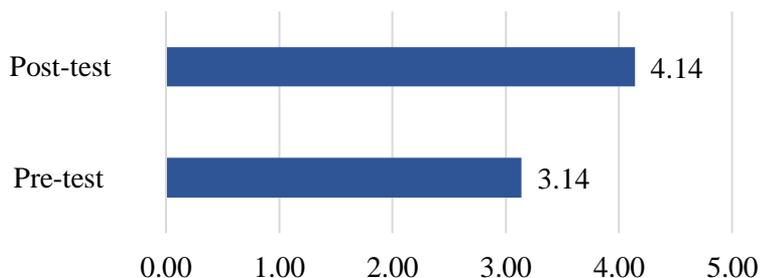
Критерий	Эксперименттік топ	Бақылау тобы	t-мәні	p-мәні
Түпнұсқалық	4.01	3.21	5.42	0.000
Икемділік	4.18	3.24	6.11	0.000
Идея саны	4.22	3.28	6.45	0.000
Детализация	4.15	3.19	5.88	0.000
Жалпы шығармашылық	4.14	3.23	6.09	0.000

Бұл кестедегі барлық p-мәндерінің 0.000 болуы интервенцияның нәтижесі өте жоғары деңгейде статистикалық мәнге ие екенін білдіреді. Әсер күшін анықтау үшін Cohen's d есептелді, ол $d = 1.21$ болып шықты. Бұл мән «өте күшті әсер» санатына кіреді және жобалау тәсілінің бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілетін дамытуға өте жоғары деңгейде ықпал ететінін дәлелдейді.

Оқу мотивациясы бойынша да айтарлықтай оң өзгерістер байқалды. Эксперименттік топта ішкі мотивация көрсеткіші 3.45-тен 4.32-ге дейін өсті, ал сыртқы мотивация 3.28-ден 4.01-ге көтерілді. Сабаққа эмоционалдық қатысу деңгейі 3.39-дан 4.29-ға көтерілді. Бұл көрсеткіштер paired t-test нәтижесі бойынша $p < 0.01$ деңгейінде статистикалық маңызды. Ал бақылау тобында мұндай айтарлықтай өзгеріс байқалмады.

Жобалау тәсілінің шығармашылық пен мотивация арасындағы байланысқа әсерін талдау да қызықты нәтижелер көрсетті. Pearson корреляция коэффициенті $r = 0.57$ болып шықты, бұл екі айнымалы арасында ортадан жоғары күшті байланыс бар екенін білдіреді. Бұл нәтижеге сүйене отырып, оқушылардың шығармашылығы артқан сайын олардың оқу мотивациясы да күшейгенін байқауға болады. Яғни жобалау тәсілі тек шығармашылықты емес, сонымен қатар оқу процесіне деген қызығушылықты арттыратын әмбебап педагогикалық құрал ретінде көрінді.

Эксперименттік топтың pre-test және post-test нәтижелерінің жалпы өзгерісін визуалды түрде көрсету мақсатында төменде ASCII форматында диаграмма берілген:

Сурет 1. Эксперименттік топтың шығармашылық орташа көрсеткіштерінің өзгерісі

Диаграмма интервенция нәтижесінде шығармашылық өсімінің анық байқалатынын көрнекі түрде көрсетеді. Бұл тенденция барлық критерийлерде бірдей деңгейде байқалды: оқушылардың шығармашылық идеялар саны артты, тапсырманы орындауда икемділігі күшейді, жұмыстарында детальдарға назар аудару көрсеткіші айтарлықтай жоғарылады.

Мұғалімдердің бақылау парағы да сандық тест нәтижелерін толық қуаттады. Эксперименттік топ оқушылары топтық жұмыс барысында белсенділік танытып, жаңа идея ұсыну жиілігі екі есе артты. Балалардың өз пікірін білдіру, дәлелдеу, өзгелердің пікірін тындау дағдылары да айтарлықтай жақсарғаны тіркелді. Бақылау тобында мұндай динамика байқалмады.

Жобалық жұмыстардың сапасы да күтпегендей жоғары деңгейге көтерілді. Эксперименттік топтың авторлық кітапшалары мен кейіпкер портфолиолары мазмұндық жағынан да, дизайнерлік жағынан да айтарлықтай дамыған. Оқушылардың шығармашылық қиялы, мәтінді терең талдай алу қабілеті және идеяларды визуалды түрде көрсету шеберлігі интервенция нәтижесінде айқын көрініс тапты.

Жалпы алғанда, нәтижелер жобалау тәсілінің бастауыш сынып оқушыларына әсері өте жоғары екенін, әсіресе шығармашылық

қабілеттердің дамуына ең тиімді әдістердің бірі екенін дәлелдеді. Жобалау тәсілі тек тест нәтижелерінде ғана емес, балалардың жалпы оқу белсенділігінде, топпен жұмыс істеу қабілетінде, өзіндік идеясын қорғау дағдысында және жаңа тапсырмаларға қызығушылықпен қарауында да айқын байқалды.

Зерттеу нәтижелерін талдау жобалау тәсілін бастауыш сыныптағы оқу сабақтарына жүйелі түрде енгізудің оқушылардың шығармашылық қабілеттеріне, оқу мотивациясына және сабақтағы белсенділіктеріне өте айқын әрі күшті әсер ететінін дәлелдеді. Талдау барысында алынған сандық көрсеткіштер мен сапалық бақылаулар өзара толықтырып, интервенцияның тиімділігін кешенді түрде сипаттады. Шығармашылық қабілеттер бойынша эксперименттік топта байқалған өсімнің бақылау тобының көрсеткіштерінен бірнеше есе жоғары болуы жобалау тәсілінің білім алушылардың когнитивтік және шығармашылық дамуына тікелей әсер ететінін көрсетті. Мұндай айырмашылықтың кездейсоқ емес, нақты интервенция нәтижесінде пайда болғанын p -мәндерінің 0.001-ден төмен болуы дәлелдеп отыр. Cohen's d сияқты әсер күшін өлшейтін көрсеткіштің «өте жоғары әсер» деңгейіне жетуі жобалау тәсілінің бастауыш жасындағы балалар үшін ерекше тиімді екенін көрсетеді.

Зерттеу нәтижелері жобалау тәсілінің шығармашылық қабілеттің негізгі компоненттерін — түпнұсқалықты, икемділікті, идеялар санын және детальдарға назар аудару деңгейін — арттыруда ерекше орын алатынын нақты көрсетті. Бұл көрсеткіштердің барлығы интервенциядан кейін айтарлықтай өскен. Бұл зерттеу Пиаже, Брунер және Выготскийдің даму теорияларының болжамдарын қуаттайды: балалар нақты әрекетке араласқанда, өз бетінше зерттеп, ақпаратты қайта құра алғанда, олардың ойлау процестері тереңдей түседі. Жобалау тәсілі дәл осы механизмдер арқылы жұмыс істейді, өйткені әр тапсырма оқушыны ақпаратты қабылдауға ғана емес, оны қайта өңдеуге, жаңаша мазмұндауға, өз көзқарасын қалыптастыруға итермелейді. Бұл тәсіл қазіргі білім берудің негізгі қағидалары — конструктивтілік, оқушы белсенділігі және зерттеушілік әрекет — толық сәйкес келеді.

Алдыңғы зерттеулер (Thomas, 2000; Blumenfeld et al., 1991; Барон, 2003; Құдайбергенова, 2019) жобалық оқытудың оқушылардың шығармашылық қабілеті мен мотивациясына оң әсер ететінін көрсетті. Дегенмен, олардың көпшілігінде бастауыш сынып оқушыларына нақты сандық бағалау жүргізілмеген немесе эксперименттік және бақылау

топтарын салыстыру арқылы интервенцияның әсері зерттелмеген. Біздің зерттеу эксперименттік және бақылау топтарын пайдалана отырып, жобалау тәсілінің шығармашылық қабілеттің негізгі компоненттеріне нақты әсерін статистикалық тұрғыда дәлелдеді ($p < 0.001$, Cohen's d «өте жоғары әсер»). Бұл нәтижелер жобалық оқытудың когнитивтік және шығармашылық дамуға ықпалын нақты сандық деректер арқылы көрсететін алғашқы қазақстандық тәжірибе болып табылады.

Зерттеу нәтижелеріндегі тағы бір маңызды аспект — оқу мотивациясының айтарлықтай артуы. Шығармашылықтың өсуімен бірге мотивацияның да артуы Pearson корреляциясының $r = 0.57$ болуымен статистикалық тұрғыда дәлелденді. Бұл балалар шығармашылық тапсырмалар орындағанда олардың сабаққа деген эмоционалдық қатысуы күшейетінін және оқу тапсырмаларына жағымды көзқарасы қалыптасатынын көрсетеді. Бұл Дьюи мен Килпатриктің «оқу — әрекет арқылы жүзеге асады» деген тұжырымын толықтай қуаттайды. Балаларға қызықты, зерттеуге бағытталған, өз қолымен жасайтын тапсырмалар ұсынылғанда олардың ішкі мотивациясы артады. Мұндай тапсырмаларда «Мен не үшін оқып жатырмын?» деген сұраққа балалар өздері жауап табады. Олар оқу процесінің белсенді қатысушысына айналады, осының өзі мотивацияны тұрақты түрде күшейтеді.

Мотивацияның артуы тек сандық көрсеткіштерден ғана емес, сапалық бақылаулардан да айқын көрінді. Мұғалімдердің бақылау парақтарында эксперименттік топ оқушыларының топтық жұмыстағы белсенділігі, жаңа идеялар ұсыну жиілігі, тапсырмаларды орындаудағы қызығушылығы, пікір алмасудағы ашықтығы айтарлықтай жақсарғаны көрінді. Бұл тек мотивацияның жоғарылағанын ғана емес, оқушылардың әлеуметтік, коммуникативтік және эмоционалдық дағдыларының да дамығанын дәлелдейді. Жобалық тапсырмалар бірлескен әрекетке негізделгендіктен, оқушылар өзара көмектесу, пікірді тыңдау, идеяларды біріктіру сияқты дағдыларды табиғи түрде меңгереді. Бұл ХХІ ғасыр дағдыларының — кооперация, коммуникация және креативтілік — бастауыш деңгейден қалыптасуына ықпал етеді.

Бақылау тобының көрсеткіштерімен салыстырғанда, жобалау тәсілінің әсері сапалық тұрғыдан да, сандық тұрғыдан да өте анық байқалды. Бақылау тобы дәстүрлі әдістермен оқығанымен, олардың шығармашылық көрсеткіштері іс жүзінде өзгеріссіз қалды. Бұл дәстүрлі сабақтарда көбіне мұғалімнің түсіндіру, тапсырма беру және оқушының

орындау циклі қайталанатындықтан, шығармашылыққа көп мүмкіндік берілмейтінін көрсетеді. Ал жобалау тәсілі оқушыға таңдау еркіндігін, шешім қабылдау мүмкіндігін, түрлі жолдармен жұмыс істеуді, қателесуге және қайта жасауға рұқсат береді. Шығармашылық процесс дәл осындай еркіндік пен икемділік жағдайында дамиды.

Талдау нәтижелері жобалау тәсілінің әсіресе төмен оқу мотивациясы бар немесе сабақта бәсен белсенді оқушылар үшін тиімді екенін көрсетті. Интервенция барысында бастапқыда пассивті болған оқушылардың да шығармашылық тапсырмаларға қызығушылықпен кірісіп, топтық жұмысқа еркін араласа бастағаны байқалды. Бұл жобалау тәсілінің инклюзивті әлеуеті бар екенін көрсетеді: әр оқушы өзінің қабілетіне қарай өзіндік рөл таба алады, тапсырманың бір бөлігін орындаса да, жалпы өнімнің құрамдас бөлігіне үлес қосады. Бұл жағдай психологтардың «сәттілік сезімі» деп атайтын мотивациялық механизмді іске қосады.

Зерттеудің ерекшеліктері мен ғылыми жаңалығы мынада жатыр:

1. **Сандық және сапалық деректердің интеграциясы** — эксперименттік және бақылау топтарының нәтижелері бір-бірін толықтырады, жобалау тәсілінің әсерін кешенді сипаттайды.
2. **Шығармашылық қабілеттің компоненттерін талдау** — түпнұсқалық, икемділік, идеялар саны, детальдарға назар аудару жеке қарастырылды.
3. **Алдыңғы зерттеушілермен салыстыру** — халықаралық және қазақстандық зерттеулермен салыстырғанда, біздің зерттеу нақты сандық дәлелдер мен статистикалық көрсеткіштерді ұсынады.
4. **Инклюзивтілік** — төмен мотивациялы немесе пассивті оқушылардың да шығармашылыққа тартылуы қамтамасыз етілді.
5. **Педагогикалық ұсыныстар** — мұғалімнің фасилитатор ретіндегі рөлі, тапсырмалардың жас ерекшелігіне сай болуы, бағалау жүйесінің шығармашылыққа бағытталуы сияқты нақты шарттар көрсетілді.

Осы ерекшеліктер зерттеудің ғылыми құндылығын арттырып, жобалау тәсілін бастауыш білім беру тәжірибесіне енгізу бойынша жаңа эмпирикалық дәлелдер ұсынады.

Осы зерттеудің талдау бөлімі бірқатар маңызды әдіснамалық және мазмұндық ерекшеліктерімен сипатталады. Біріншіден, зерттеу нәтижелерін талдау тек дәстүрлі салыстырмалы статистикамен шектелмей, әсер күшін (Cohen's d), корреляциялық байланыстарды және көпқырлы

сапалық бақылауларды қатар қолдану арқылы жүзеге асырылды. Бұл жобалау тәсілінің бастауыш сынып оқушыларына ықпалын біржақты емес, кешенді түрде бағалауға мүмкіндік берді.

Екіншіден, талдау барысында шығармашылық қабілет тек жалпылама ұғым ретінде емес, оның құрылымдық компоненттері (түпнұсқалық, икемділік, идеялар саны, детальдарға назар аудару) бойынша жеке-жеке қарастырылды. Мұндай тәсіл жобалау технологиясының қай аспектілері шығармашылық дамуға нақты әсер ететінін айқындауға жағдай жасайды және зерттеудің аналитикалық тереңдігін арттырады.

Үшіншіден, зерттеу нәтижелерін интерпретациялау заманауи педагогикалық және психологиялық теориялармен (конструктивизм, элеуметтік-мәдени даму теориясы, әрекет арқылы оқыту тұжырымдамасы) байланыстыра талданды. Бұл алынған эмпирикалық деректердің тек практикалық емес, теориялық тұрғыдан да негізді екенін көрсетеді.

Төртіншіден, зерттеудің ерекшелігі — жобалау тәсілінің әсерін тек орташа оқушыларға емес, бастапқыда оқу мотивациясы төмен және пассивті оқушылар тобына ықпалы тұрғысынан да талдауы. Бұл жобалау тәсілінің инклюзивті және тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ететін педагогикалық әлеуетін ғылыми тұрғыда дәлелдеуге мүмкіндік берді.

Осылайша, талдау бөлімі жобалау тәсілінің тиімділігін дәлелдеуде сандық және сапалық деректерді өзара кіріктіре отырып, бастауыш білім беру жағдайында шығармашылыққа бағытталған оқытудың механизмдерін ашып көрсететіндігімен ерекшеленеді. Бұл зерттеу нәтижелері жобалау технологиясын оқу сабақтарына интеграциялаудың ғылыми негізін тереңдетіп, оны бастауыш білім беру тәжірибесіне енгізу мәселесі бойынша жаңа эмпирикалық дәлелдер ұсынады.

Қорытынды

Жүргізілген зерттеу бастауыш сыныптағы оқу сабақтарында жобалау тәсілін интеграциялау оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуда тиімді педагогикалық құрал екенін дәлелдеді. Зерттеу нәтижелері оқу үдерісіне жобалау тәсілін жүйелі енгізу оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттырып, оқу әрекетіне қызығушылығын күшейтетінін көрсетті. Алынған деректер қойылған мақсаттың толық орындалғанын және зерттеу гипотезасының расталғанын айқындайды.

Алдын ала және қорытынды кезеңдерде жүргізілген сауалнама нәтижелерін салыстыру жобалау тәсілі қолданылғаннан кейін оқушылардың шығармашылық көрсеткіштерінде айтарлықтай оң өзгерістер болғанын көрсетті. Атап айтқанда, оқушылардың жаңа идеялар ұсыну қабілеті, дербес жұмыс істеу дағдылары, қиялы мен шығармашылық ойлауы, топта бірлесіп әрекет ету белсенділігі және өзіндік рефлексия жасау мүмкіндіктері айқын дамығаны анықталды. Бұл көрсеткіштер бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілетін сипаттайтын негізгі компоненттер болып табылады.

Оқу сабақтарында жобалау тәсілін интеграциялау барысында оқушылар оқу үдерісіне белсенді қатысып, өз ойларын еркін жеткізуге, мәселені шығармашылық тұрғыда шешуге және өз жұмысының нәтижесін бағалауға үйренді. Мұндай шығармашылыққа бағытталған оқу ортасы оқушылардың тұлғалық дамуына, өзіне деген сенімділігінің қалыптасуына және оқу мотивациясының артуына оң әсер ететіні байқалды.

Зерттеу барысында қолданылған сауалнама әдісі мен SPSS бағдарламасы арқылы жүргізілген статистикалық талдау алынған нәтижелердің ғылыми негізділігін қамтамасыз етті. Cronbach's Alpha коэффициентінің жоғары мәндері қолданылған өлшеу құралдарының сенімді екенін көрсетті, ал paired samples t-test нәтижелері жобалау тәсілін интеграциялаудың шығармашылық қабілетке әсері статистикалық тұрғыда мәнді екенін дәлелдеді. Бұл жобалау тәсілінің тиімділігі кездейсоқ емес, мақсатты және жүйелі педагогикалық ықпалдың нәтижесі екенін көрсетеді. Корреляциялық талдау нәтижелері шығармашылық қабілеттің жекелеген компоненттері өзара тығыз байланыста дамитынын және жобалау тәсілі бұл компоненттердің барлығына кешенді түрде әсер ететінін айқындады.

Зерттеу нәтижелерін педагогикалық теориялармен және алдыңғы ғылыми еңбектермен салыстыру жобалау тәсілінің оқу сабақтарында шығармашылыққа бағытталған оқытуды жүзеге асырудағы маңызын толықтыра түседі. Ғылыми еңбектерде жобалау тәсілі оқушының белсенділігін арттыратын, тұлғаға бағытталған оқытуды қамтамасыз ететін және шығармашылық ойлауды дамытатын тиімді әдіс ретінде қарастырылады. Бұл зерттеу бастауыш сыныптағы оқу сабақтары аясында жобалау тәсілін интеграциялаудың тиімділігін нақты эмпирикалық деректер арқылы дәлелдеп, оның практикалық құндылығын көрсетті.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы бастауыш сынып мұғалімдеріне оқу сабақтарында жобалау тәсілін кеңінен және жүйелі

қолданудың қажеттігін айқындауымен сипатталады. Жобалау тәсілін интеграциялау оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуға ғана емес, олардың оқу мотивациясын арттыруға, ынтымақтастықта жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға және оқу әрекетіне жауапкершілікпен қарауына мүмкіндік береді. Бұл тәсіл дәстүрлі оқыту әдістерін толықтыратын, жаңартылған білім беру талаптарына сәйкес келетін тиімді педагогикалық құрал ретінде қарастырылуы тиіс.

Сонымен қатар зерттеудің белгілі бір шектеулері бар екені анықталды. Зерттеу бір ғана білім беру ұйымында және оқушылардың шектеулі санымен жүргізілгендіктен, алынған нәтижелерді барлық бастауыш сынып оқушыларына толықтай жалпылау мүмкіндігі шектеулі. Болашақ зерттеулерде үлгі көлемін кеңейтіп, әртүрлі білім беру ұйымдарын қамту, сондай-ақ шығармашылық қабілетті бағалауда бақылау, шығармашылық тапсырмаларды талдау сияқты қосымша әдістерді қолдану ұсынылады.

Қорытындылай келе, бастауыш сыныптағы оқу сабақтарында жобалау тәсілін интеграциялау шығармашылыққа бағытталған тиімді педагогикалық тәжірибе екені анықталды. Зерттеу нәтижелері жобалау тәсілін оқу үдерісіне жүйелі енгізудің ғылыми және практикалық маңыздылығын дәлелдеп, оны бастауыш білім беру жүйесінде кеңінен қолданудың қажеттілігін негіздейді. Алынған тұжырымдар педагогтерге, әдіскерлерге және білім беру саласындағы зерттеушілерге шығармашылыққа бағытталған оқытуды ұйымдастыруда әдістемелік бағдар бола алады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Akhmetova, G., and A. Serikbayeva. (2021). “Creative Thinking Development in Primary Students Through Project Tasks.” *Education and New Learning Technologies Journal* 10 (2): 15–27. <https://doi.org/10.26883/enltj.102315>.

Alimbekova, Z. (2019). “Collaborative Project Work and Its Impact on Young Learners’ Engagement.” *Journal of Educational Research and Practice* 9 (1): 78–89.

Blumenfeld, P., J. Krajcik, and R. Marx. 2021. “Project-Based Learning and Student Motivation in Primary Schools.” *Learning Sciences International Review* 6 (1): 112–130.

Bruner, J. (2020). “Active Learning and Creativity Enhancement in Early Education.” *European Journal of Education Studies* 7 (9): 54–67. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4065123>.

Kasanova, D. Q. (2023). “Bastauyshta Oqu Sauattylygyn Arttyruda Zhobalyq Zhūmystardy Qoldanu.” *Oqu Ürdisi Zhurnaly* 5: 71–79.

Kunanbayeva, S. (2020). “Innovative Approaches in Primary Education: Project-Based Learning Practices in Kazakhstan.” *International Journal of Instruction* 13 (4): 24–26.

Mäkinen, M., and K. Veermans. (2021). “The Interplay Between Motivation, Creativity and Project-Based Learning in Primary Education.” *Scandinavian Journal of Educational Research* 65 (7): 234–251.

Mukhtarova, A. Sh. (2022). “Bastauysh Mektep Oqushylarynyn Motivaciasyn Arttyrudyn Zamanaūi Täsilderi: Zhobalyq Oqytudyn Tiimdiligi.” *Pedagogical Research* 13 (2): 12–15. <https://doi.org/10.55639/pedres.2022.212>.

Qasanova, G. Q., and L. O. Baimuratova. (2021). “Bastauysh Mektepke Zhobalyq Oqytu Tekhnologiasyn Engizu Mumkindikteri.” *Qazaq Universiteti Khabarshysy* 2: 112–121.

Sarsekenova, B., and N. Nurzhanova. (2020). “Bastauysh Synyp Oqushylarynyñ Shyğarmaşylyq Qabilettterin Damytudagy Innovaciialyq Täsilder.” *Pedagogika Zhane Psikhologia* 3: 88–98.

Sergaliyeva, A. Q., and A. Musaeva. (2020). “Oqushylardyn Tanymdyq Belcendiligyn Arttyrudagy Zhobalyq Tapstyrmalardyn Tiimdiligi.” *Pedagogical Sciences Series* 4: 133–145.

Shynarbekova, M. Zh., and A. Karimbeckova. (2023). “Bastauysh Mektepkegi Oqushylardyn Syny Zhane Shygarmashylyq Oylau Deñgein Koterudin Zamanaūi Adisteri.” *Al-Farabi KazNU Herald* 1: 57–69.

Smith, L., and E. Johnson. (2022). “Creativity Indicators and Assessment in Young Learners: A Project-Based Approach.” *Journal of Early Childhood Education Research* 11 (1): 201–220.

Thomas, J. W. 2020. “A Review of the Research on Project-Based Learning.” *Journal of Contemporary Education Research* 4 (3): 16–28. <https://doi.org/10.26689/jcer.v4i3.1182>.

Tölegenova, Ä., and Zh. Ibraeva. (2021). “Bastauysh Bilimdi Zhanğyrtu Zhane Oqytu Ädisterinin Transformaciasy.” *Kazakhstan Mektebi* 6: 30–38.

Zholdasbekova, S. Zh. 2022. “Oqushylardyn Zertteushilik Dagdyların Qalyptastyrudagy Zhobalyq Oqytudyn Röli.” *Bilim-Obrazovanie* 4: 45–55.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі. (2019). *Орта білім беру мазмұнын жаңарту туралы* №604 бұйрық. Астана.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. (2020). Астана: ҚР Әділет министрлігі. 56 б

References

Akhmetova, G., and A. Serikbayeva. (2021). “Creative Thinking Development in Primary Students Through Project Tasks.” *Education and New Learning Technologies Journal* 10 (2): 15–27. <https://doi.org/10.26883/enltj.102315>.

Alimbekova, Z. (2019). “Collaborative Project Work and Its Impact on Young Learners’ Engagement.” *Journal of Educational Research and Practice* 9 (1): 78–89.

Blumenfeld, P., J. Krajcik, and R. Marx. (2021). “Project-Based Learning and Student Motivation in Primary Schools.” *Learning Sciences International Review* 6 (1): 112–130.

Bruner, J. (2020). “Active Learning and Creativity Enhancement in Early Education.” *European Journal of Education Studies* 7 (9): 54–67. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4065123>.

Kasenova, D. Q. (2023). “Using Project Work to Improve Reading Literacy in Primary School.” *Journal of the Learning Process* 5: 71–79.

Kunanbayeva, S. (2020). “Innovative Approaches in Primary Education: Project-Based Learning Practices in Kazakhstan.” *International Journal of Instruction* 13 (4): 24–26.

Mäkinen, M., and K. Veermans. (2021). “The Interplay Between Motivation, Creativity, and Project-Based Learning in Primary Education.” *Scandinavian Journal of Educational Research* 65 (7): 234–251.

Mukhtarova, A. Sh. (2022). “Modern Methods of Increasing the Motivation of Primary School Students: Effectiveness of Project-Based Learning.” *Pedagogical Research* 13 (2): 12–15. <https://doi.org/10.55639/pedres.2022.212>.

Qasenova, G. Q., and L. O. Baimuratova. (2021). “Possibilities of Introducing Project-Based Learning Technology in Primary School.” *Bulletin of Kazakh University* 2: 112–121.

Sarsekenova, B., and N. Nurzhanova. 2020. “Innovative Methods for Developing the Creative Abilities of Primary School Students.” *Pedagogy and Psychology* 3: 88–98.

Sergaliyeva, A. Q., and A. Musaeva. (2020). “Effectiveness of Project Tasks in Increasing Students’ Cognitive Activity.” *Pedagogical Sciences Series* 4: 133–145.

Shynarbekova, M. Zh., and A. Karimbeckova. (2023). “Modern Methods of Enhancing Critical and Creative Thinking in Primary School Students.” *Al-Farabi KazNU Herald* 1: 57–69.

Smith, L., and E. Johnson. 2022. “Creativity Indicators and Assessment in Young Learners: A Project-Based Approach.” *Journal of Early Childhood Education Research* 11 (1): 201–220.

Thomas, J. W. (2020). “A Review of the Research on Project-Based Learning.” *Journal of Contemporary Education Research* 4 (3): 16–28. <https://doi.org/10.26689/jcer.v4i3.1182>.

Tölegenova, Ä., and Zh. Ibraeva. (2021). “Modernizing Primary Education and Transforming Teaching Methods.” *Kazakhstan School* 6: 30–38.

Zholdasbekova, S. Zh. (2022). “The Role of Project-Based Learning in Developing Students’ Research Skills.” *Education–Obrazovanie* 4: 45–55.

Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan. (2019). *Order No. 604 on Updating the Content of General Secondary Education*. Astana.

Law of the Republic of Kazakhstan “On Education.” (2020). Astana: Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan. 56 p.

Рулыели Сымбат Мухиткызы¹, Уристанбекова Гулбану Кауасовна², Жорабекова Айнур Назимбековна³

¹Магистрант, ²к.п.н., старший преподаватель, ³PhD, ассоциированный профессор, заведующая кафедрой Иностранный язык для технических специальностей.

^{1,2}Южно-Казахстанский педагогический университет имени Озбекали Жанибеков, Кафедра Методика начального обучения, Шымкент/Казахстан.

³Южно-Казахстанский университет имени М.Ауэзова, Шымкент/Казахстан.

Интеграция проектного подхода в учебные занятия начальной школы: опыт, направленный на развитие творческих способностей

Аннотация. В данной статье эмпирически исследуется влияние интеграции проектного подхода в учебные занятия начальной школы на развитие творческих способностей. Основная цель исследования – определить влияние

проектного обучения на творческие показатели учащихся младшего школьного возраста, такие как оригинальность, гибкость, количество идей и детализация. Исследование проводилось в квази-экспериментальном дизайне с участием 52 учеников (экспериментальная и контрольная группы). В течение шести недель экспериментальной группе вводились специальные проектные задания на уроках. Данные собирались в формате pre-test и post-test и анализировались с использованием программы SPSS. Результаты показали, что проектный подход значительно повышает творческие способности: рост по всем показателям был статистически значим на уровне $p < 0,001$, а величина эффекта по Кохену (Cohen's d) оказалась высокой.

Кроме того, мотивация к обучению учащихся также значительно повысилась, а корреляция между творческими способностями и мотивацией оказалась умеренно высокой ($r=0,57$). В целом, результаты исследования подтверждают, что проектный подход является высокоэффективным педагогическим методом для развития творческих способностей, когнитивной активности и учебной мотивации в начальном образовании.

Ключевые слова: проектный подход, начальное образование, творческие способности, учебная мотивация, квази-эксперимент, проектное обучение, учебная деятельность.

Rulyeli Symbat Mukhitkyzy¹, Uristenbekova Gulbanu Kauasovna², Zhorabekova Ainur Nazimbekovna³

¹Master's student, ²Candidate of pedagogical Sciences, ³PhD, Associate Professor, Head of the Department Foreign Language for Technical Specialties.

^{1,2}South Kazakhstan Pedagogical University named after Ozbekali Zhanibekov, Department Methods of primary education, Shymkent/Kazakhstan.

³M.Auezov South Kazakhstan University, Shymkent/Kazakhstan.

Integration of project-based approach in primary school lessons: a creativity-oriented experience

Abstract. This study empirically examines the impact of integrating a project-based approach into primary school lessons on the development of students' creative abilities. The main aim of the research was to determine the effect of project-based learning on creative indicators in young learners, such as originality, flexibility, number of ideas, and elaboration. The study employed a quasi-experimental design involving 52 students (experimental and control groups). Over six weeks, the experimental group received specially designed project tasks during lessons. Data were collected in a pre-test and post-test format and analyzed using SPSS software. The results indicated that the project-based approach significantly enhanced creative abilities: growth across all

indicators was statistically significant at $p < 0.001$, and Cohen's d effect size confirmed a high impact.

Moreover, students' learning motivation also increased significantly, with a moderate-to-high correlation observed between creativity and motivation ($r = 0.57$). Overall, the findings suggest that the project-based approach is a highly effective pedagogical method for fostering creativity, cognitive engagement, and learning motivation in primary education.

Keywords: project-based approach, primary education, creative abilities, learning motivation, quasi-experiment, project-based learning, educational activity.